

Prvá strana obálky:

Najstaršie vyobrazenie Jána Huňadyho z Uhorskej kroniky majstra Jána z Turca vydanej roku 1488 v Augsburgu (a dodatočne kolorovanej)

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva Vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 07/ 2796 142
☎ 07/ 2796 718

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Oľfia Balšíňková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Ľubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopček, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Ľubomír Pajúnka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvarna

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava ● Rozširuje PNS a Mediaprint-Ka-pa ● Objednávky prijíma PNS a RS prostredníctvom redakcie Historickéj re-vue ● Neobjednané rukopisy sa nevracajú ● Cena výtlačku 20,- Sk ● Index: 91/90 ● Rukopis zadany do tlače 6. decembra 1995

Časopis vytvára a technicky pripravilo

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYPO, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

OBSAH

Záhrobná armáda Prvého cisára

Martin Slobodník

2-3

Premeny Večného mesta

Pavol Valachovič

4-5

Zákulisie Kostnického koncilu

Daniela Dvořáková

6-7

Udušená kultúra

Viktor Krupa

8-9

Hrdina z Huňadu

Vladimír Segeš

9-10

Jozef II. – kráľ v klobúku

Dušan Uhlíř

11-12

Éra vzájomných pomocníc

Pavol Martuliak

13-14

Smelí muži z Veľkej Bytče

Miloslav Čaplovič

15-16

Katolícka akcia v cudzej réžii

Jan Pešek

17-18

Legendárny generál v Elyzejskom paláci

Pavol Petruš

19-20

ROZHOVOR s Jánom Paulíny

Lenka Berová

21

Z DEJÍN MYSLENIA**Osobnosť protikladov (Francis Bacon)**

Milan Zigo

22-23

DEJINY A UMENIE**Sen Filipa II.**

Zoja Droppová

24-25

Most medzi tradíciami

Daniela Zhang Cziráková

25-26

DO VAŠEJ POZORNOSTI**Historiografia****na Slovensku 1990-1994**

26

Príbeh veľkého kardinála (A. Richelieu)

Jaroslav Perniš

27

LUDIA A DOBA**Život v úcte k životu (A. Schweitzer)**

Peter Krchnák

28-29

MALÁ KLENOTNICA SLOV**Roh hojnosti**

Jana Skladaná

29

Veliteľ Rýchlej divízie pod dozorom

František Cséfalvay

30-31

Z HLBIN ARCHÍVOV**Zločiny a tresty v Liptove**

Slavko Churý

31-32

Z Tatranskej Vratislavy Bratislava

Milan Majtán

33

Princezná Štefánia a Rusovce

Roman Holec

34-35

ALBUM SVÄTÝCH**Prvomučeník Štefan**

Karol Hodas

36

V spleti elektrických sietí

36

KALEIDOSKOP

37

KRÍŽOVKA

38

Pohľadnica z Neapola

Daniela Hrnčiarová

38

SLOVNÍK HISTORIK A

39

O NAŠICH AUTOROCH

39

HLASY A OHLASY

40

Prvá strana obálky:

- Najstaršie znázornenie Bratislavského hradu sa nachádza v *Obrázkovej kronike* zo 14. storočia a viaže sa na vojnové udalosti z roku 1052, keď bratislavský potápač navráťal lode nemeckého cisára Henricha III.
- Portrét Petrarcu z anonimnej florentskej školy

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva Vydavateľstvo KLEIO
Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 07/ 2796 142
☎ 07/ 2796 718

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višváder

REDAKČIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Otília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtínka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvama

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava • Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa
• Objednávky prijíma PNS a RS prostredníctvom redakcie Historickéj revue
• Neobjednané rukopisy sa nevracajú • Cena výtlačku 20,- Sk • Celoročné predplatné 180,- Sk • Index: 91/90 • Rukopis poslaný do tlače 12. januára 1996

Časopis výtvarne a technicky pripravilo

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

OBSAH

Dávna pevnosť na Spiši

Peter Šalkovský 2-3

Kult kráľa Ladislava

Ladislav Mokry 3-4

Z vyhnanstva na trón

Ján Steinhübel 5-6

Rytieri s červenou hviezdou

Igor Janota 7-8

Rád zlatého rúna

Igor Graus 8-10

Leopold II. – vládca európskeho formátu

Eva Kowalská 10-11

Boj o nové Grécko

Jarmila Boboková 12-13

Prvé slovenské politické noviny

Fraňo Ruttkay 14-15

Nová vlasť v Amerike

Imrich Minár 16-17

Džentlmen slovenskej politiky

Natália Krajčovičová 17-19

Slovensko v kráľoch mocností

Jan Rychlík 19-20

DO VAŠEJ POZORNOSTI

Egypt znovu objavený 20

ROZHOVOR s Eter Plickovou

Hľadanie uhla pohľadu

Lenka Berová 21

Z DEJÍN MYSLÉNIA

Právo na pozemskú slávu

(Francesco Petrarca) 22-23

Antónia Furljelová

DEJINY A UMENIE

Na prahu večnosti

Ľudovít M. Vajdička 24-25

Krivda na pohyblivých obrázkoch

Ivan Rumanovský 26-27

ÚVAHA

Protirečivé stránky modernizácie

Lubomír Lipták 27-29

KLENOTNICA SLOV

Vandali a barbari

Jana Skladaná 29

Politický klobúk Martina Mičuru

Svätoslav Mathé 30

Obete tajnej choroby

Ján Junas 31-32

REPORTÁŽ

Hitlerov fotograf

Katarína Hradská 33

ALBUM SVÄTÝCH

František Saleský

Karol Hodas 34

Poézia nad hrobom

-ph- 34-35

Z HLBIN ARCHÍVOV

Svedectvo kumštu papiernického

Zuzana Kollárová 35

KALEIDOSKOP

KRÍŽOVKA

Domov vzbúrencov

Tomáš Gugenberger 38

SLOVNÍK HISTORIKÁ

O NAŠICH AUTOROCH

HLASY A OHLASY

39 40

1. STRANA OBÁLKY:

Portrét Matúša Čáka Trenčianskeho od Teodora Boemmy z roku 1876
Rekonštrukcia hlavy muža z 9. storočia od Juraja Gullára

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva Vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 071 2796 142
☎ 071 2796 718

Vychádza 10-krát do roka

Toto číslo vyšlo s finančnou podporou Európskej únie

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višváder

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Oľtília Balšíňková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Ľubomír Pajúnka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvára

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

OBSAH

Literári v purpure

Pavol Valachovič 2-3

Perún, Mokoš, Veles

Emília Horváthová 4-5

Detská krížiacka výprava

Miroslav Kamenický 5-7

Pán Váhu a Tatier

Vlastimil Hábl 7-8

Podsvetie starej metropoly

Ján Lukačka 9-10

DO VAŠEJ POZORNOSTI

Zrodenie Grécka 10

Keď zomieral kráľ...

Miroslav Perniš 11-12

Posledný rímsky cisár

Dušan Uhlíř 12-13

Triumf krásnych foriem

Margita Nižňanská 14-15

Časť predtým

Roman Cílek 15-17

Demokratické intermezzo

Svätoslav Mathé 18-19

Dve farby Ameriky

Ján Sopóci 19-21

Z DEJÍN MYSLENIA

Náboženstvo Polynézanov

Viktor Krupa 21-22

DEJINY A UMENIE

Uhol zlatého rezu

Lubomír Marko 23

ROZHOVOR

s Pavlom Horváthom

24-25

ALBUM SVÄTÝCH

Anton Paduánsky

Katarína Štulrajterová ml. 25

Vždy proti totalite

Michal Štefanský 26

Generál i hlava štátu

Karel Richter 27-28

VY SA PÝTATE, NAŠI AUTORI ODPOVEDAJÚ

Moskva ako tretí Rím

Martin Hurbanič 28-29

Náš predok z Ducového

Lenka Berová 30-31

Výhercovia ankety HR

31

Spor historikov

Adam Bžoch 32

Z HLBIN ARCHÍVOV

Unikátny nález slovanskej inkunábuly

Miroslav Daniš 33-34

Začiatky politickej fotografie

Roman Holec 34-35

Z histórie plynárenstva

Anton Šubín 36

KALEIDOSKOP

37

KRÍŽOVKA

38

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Možno chytiť šťastie za pačesy ?

Jana Skladaná 38

SLOVNÍK HISTORIKA

39

O NAŠICH AUTOROCH

39

HLASY A OHLASY

40

Časopis vytvára a technicky pripravilo

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 071 25 55 84

Prvá strana obálky:

Portrét Adely Ostrolúckej od J. Vidékyho je vlastníctvom Slovenského národného múzea v Martine

Autor fotografie: Miro Ďurža

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva Vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 07/ 2796 142
☎ 07/ 2796 718

Vychádza 10-krát do roka

Toto číslo vyšlo s finančnou podporou Európskej únie

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višváder

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBOBNÁ SPOLUPRÁCA:

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Otilia Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Ľubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvama

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

OBSAH

Sme rozdielni, a predsa rovnakí

Milan F. Pospíšil

2-3

Tajomná reč obrazu

Eva Frická

4-5

Tri manželky Karola Róberta

Jaroslav Perniš

6

Japonské zrkadlenia

Ivan Rumánek

7-8

Peter Veľký a cárovič Alexej

Dušan Uhlíř

9-10

Bezmocný vládár

Dušan Škvama

11-12

Omyl spisovateľa Zúbka

Jozef Karlík

13-14

Poslední Erdődyovci

P. Novosedlík a R. Bača

15-16

Vzostup pred pádom

Herta Tkadlečková

16-17

Protichodnosť záujmov

Peter Zelenák

18-19

Búrlivá jar 1938

Alena Bartlová

20-21

LUDIA A DOBA**Biela vrana maďarskej politiky**

Zoltán Pástor

22-23

DO VAŠEJ POZORNOSTI**Dejiny sveta**

Lenka Berová

23

Z DEJÍN MYSLENIA**Filozof hľadajúci človeka****(Diogenes zo Sinopy)**

Milan Zigo

24-25

VEDA A TECHNIKA**Divný chlapec (Evariste Galois)**

Dušan Jedinák

26

REPORTÁŽ**Teotihuacán – mŕtve mesto bohov**

Štefan Konkol

27-28

ROZHOVOR s Tatianou Štefanovičovou**Archeológia – veda bez hraníc**

Lenka Berová

28-29

Na SLOVÍČKO

Doc. Leon Sokolovský

29

DEJINY A UMENIE**Žena na vlně času**

Marta Stachová

30-31

MALÁ KLENOTNICA SLOV**Číslo navyše**

Jana Skladaná

31

Matica slovenská a Vrbický Hušták

Michal Eliáš

32

Prvý bol Alojz Sokol

Miroslav Hazucha

33

Slávni Thonetovci na Slovensku

Zuzana Karasová

34-35

ALBUM SVÄTÝCH**Evanjelista Marek**

Karol Hodas

35

Z histórie plynárenstva

Ing. Anton Šubín

36

KALEIDOSKOP**KRÍŽOVKA****Gajdoš Filúz**

Pavel Horváth

38

SLOVNÍK HISTORIKÁ**O NAŠICH AUTOROCH****HLASY A OHLASY**

39

40

Časopis vytvára a technicky pripravilo

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

Prvá strana obálky:

- František Jozef I. na dobovej malbe
- Rodinné sídlo Coburgovcov v Svätom Antole

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva Vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 07/ 2796 142
☎ 07/ 2796 718

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višváder

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Otília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtínka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvama

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava ● Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa
● Objednávky prijíma PNS a RS prostredníctvom redakcie Historickéj revue
● Neobjednané rukopisy sa nevracajú ● Cena výtlačku 20,- Sk ● Celoročné predplatné 180,- Sk ● Index: 91/90 ● Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľstvom pôšt v Bratislave, č. j. 1479/95 zo dňa 29. 3. 1995. ● Rukopis daný do tlače 12. apríla 1996

Časopis vytvára a technicky pripravilo

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

OBSAH

Synovia búrky a slnka

Pavol Valachovič

2-3

Elita vnútri elity

Igor Graus

4-5

Bieli mníši

Miriám Hlavačková

6-7

Víťaz na mori

Jaroslav Coplák

7-9

Coburgovci a Slovensko

Slavko Churý

9-10

Za tú našu slovenčinu

Milan Podrimavský

11-12

Živý symbol starej doby

Roman Holec

12-14

Košice na prelome čias

Erik Dulovič

15-16

Duce v bludnom kruhu fašizmu

Herta Tkadlečková

17-18

Informbyro zasahuje

Michal Štefanský

19-20

Z DEJÍN MYSLENIA

Hodnoty a normy

Jiří Kánský

21-22

NA SLOVÍČKO

PhDr. Tatiana Ivantyšinová, CSc.

22

ROZHOVOR s Andrejom Fialom

Hrady mojím životom

Lenka Berová

23

DEJINY UMENIE

Freudovské hlbiny a surrealizmus

Ľudovít Hajduk

24-25

NÁZORY & POLEMIKY

Obrana nápisu na pevnosti Dura

Antonín Horák

25-26

Zbytočná diskusia?

Pavol Valachovič

26

DO VAŠEJ POZORNOSTI

Víťazstvá a prehry nášho družstevníctva

L. Hallon

26

LUDIA DOBA

Korene veľkého spisovateľa

Augustín Matovčík

27-28

Kubala – temná sila na politickom nebi

Ján Korček

28-30

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Odyseova cesta

Jana Skladaná

30

Z HLBIN ARCHÍVOV

V mene zákona

Katarína Hradská

31

Vôňa a chuť keltskej kuchyne

Rastislava Stoličná

32-33

Prvý slovenský sci-fi román

Miloš Ferko

33

Ženy diktátora

Karel Richter

34-35

ALBUM SVÄTÝCH

Apoštol a evanjelista Matúš

Karol Hodas

35

Z histórie plynárenstva

Ing. Anton Šubín

36

KALEIDOSKOP

37

KRÍŽOVKA

38

KTO VIE, ODPOVIE

38

SLOVNÍK HISTORIKA

39

O NAŠICH AUTOROCH

39

HLASY A OHLASY

40

Prvá strana obálky:

Ludovít Fulla: Pieseň a práca, olej 1934–35
(foto: Anna Mičúchová)

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva Vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 07/ 2796 142
☎ 07/ 2796 718

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višváder

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Oľília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ludovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvarna

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava • Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa
• Objednávky prijíma PNS a RS prostredníctvom redakcie Historickéj revue
• Neobjednané rukopisy sa nevracajú • Cena výtlačku 20,- Sk • Celoročné
predplatné 180,- Sk • Index: 91/90 • Podávanie novinových zásielok povolené
Riaditeľstvom pošt v Bratislave, č. j. 1479/95 zo dňa 29. 3. 1995 • Rukopis zadaný
do tlače 27. mája 1996

Časopis výtvarne a technicky pripravilo

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

OBSAH

Svet viery a nádeje

Peter Kuklica 2–3

Mayské písmo

Štefan Konkol 4–5

Luxus na stredoveký spôsob

Daniela Dvořáková 5–6

Drevené kostolíky na Slovensku

Alexander Frický 6–7

Mágia, povere a strigy na metlách

Emília Horváthová 8–9

Nefahká práca s čísliami

Mária Kohútová 10–11

DO VAŠEJ POZORNOSTI

Mohamed slovo Alahovo
LB 11

Dobrodružný rytier slobody
Jarmila Boboková 12–13

Karol Prvý posledný
Dušan Kováč 14–15

Smutné výročie
Roman Krakovský 16–17

Na rovnakej vine
Miloslav Moulis 17–18

Cirkev v tieni paragrafov
Jan Pešek 19–20

Z DEJÍN MYSLENIA

O zmysle slobody a rovnosti
Lenka Bohunická 20–21

ALBUM SVÄTÝCH

Evanjelista Lukáš
Karol Hodas 21

DEJINY A UMENIE

Ludovít Fulla – maliar piesne a práce
Klára Kubíková 22–23

Imperátorka – medailérka
Preložila Alena Bugárová 24

NÁZORY & POLEMIKY – Dva pohľady na jednu kauzu

Gróf Esterházy vo víre doby
Július Popély 24–26

Esterházy a integrita republiky
Jaroslav Valenta 26–27

ROZHOVOR s Tiborom Pichlerom

Úcta k slovu
Lenka Berová 28

NA SLOVÍČKO

Dr. Marianna Oravcová 29

Urodzený a pobožný pán Peter Hrabovský
Pavel Horváth 29

Osemdesiatiny samoobsluhy
Ján Sopóci 29

Muž, čo zmenil dejiny olympiád
Zdenka Letenayová 30–31

Z HLŤBÍN ARCHÍVOV

Regulované veselie na znievskom panstve
Pavel Horváth 31–32

Artikuly košíckých obchodníkov
Tomáš Tandlich 32

Je astrológia podvod?
Pavol Paluš 33

Zhoda na mori
Michal Eliáš 34

Unikátna železnica
Ivan Žilínčík 35

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Potemkinove dediny
Jana Skladaná 35

Plynárenstvo v dátach 36

KALEIDOSKOP

KRÍŽOVKA 37

HISTORICKÁ POHLADNICA

Zámky na Loire
Ladislav Kubiš 38

SLOVNÍK HISTORIKÁ 39

O NAŠICH AUTOROCH 39

HLASY A OHLASY 40

1. strana obálky:

Leonardo da Vinci: Portrét Ginervy, malba je majetkom washingtonskej National Gallery

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva Vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 07/ 2796 142
☎ 07/ 2796 718

fax: 07/ 254 867 – HR

E-mail: Visvader @ fphil.vniba.sk

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Otília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Ľubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvarna

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava • Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa
• Objednávky prijíma PNS a RS prostredníctvom redakcie Historickéj revue
• Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú • Cena výtlačku 20,- Sk •
Celoročné predplatné 180,- Sk • Index: 91/90 • Podávanie novinových zásielok
povolené Riaditeľstvom pošty v Bratislave, č. j. 1479/95 zo dňa 29. 3. 1995 • Ru-
kopies zadaný do tlače 20. augusta 1996

Časopis vytvárame a technicky pripravilo

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

OBSAH

Sídlo duše starých Egyptanov	
Jozef Hudec	2—3
Cyrilika vytlačila hlaholiku	
Jozef Genzor	4—5
Desaťročie kráľa Šalamúna	
Ján Steinhübel	6—7
Obliehanie a pád Konštantínopolu	
Xénia Celnarová	8—10
Bitka pri Golubci	
Daniela Dvořáková	10—11
Pre všetkých, čo nechceli žobrať	
Marián Skladaný	12—13
Koścuszkova pravá ruka	
Jozef Šimončič	13—14
Milenárna výstava v Budapešti	
Pavol Komora	15—16
Symbol zrady nielen v Nórsku	
Zuzana Poláčková	18—20

Z DEJÍN MYSLENIA

O čom sa nedá hovoriť, o tom treba mlčať (Wittgenstein)	
Vendelín Čunderlík	20—21

DO VAŠEJ POZORNOSTI

Odhalená štátna bezpečnosť	
Katarína Hradská	21

DEJINY A UMENIE

Leonardo — génius pravdivého života	
Olga Pažitková	22—23
Javiská plné nadšenia	
Július Valach	24—25

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Neveriaci Tomáš	
Jana Skladaná	25

ROZHOVOR s Dušanom Špirkom

Oživená sláva bajuzatých pradedov	
Miroslav Lupták	26

VY SA PÝTATE, NAŠI AUTORI ODPOVEDAJÚ

Nielen o hradisku	
Lenka Berová	27

ANKETA

Prečo sú legendy silnejšie ako história	
	28—29

LUDIA A DOBA

Podivuhodný inžinier (Lanfrancioni)	
Zuzana Karasová	30
Životná dráha Ruda Čavojského	
Milan Katuninec	31—32

Z HLBIN ARCHÍVOV

„Tam okolo Levoči...“	
František Žifčák	32—33
Rakúska hymna v slovenskej verzii	
Ivan Mrva	34
Raslavkameň	
Ján Ducár	34—35
Plyn škrášlil noci miest	
Dušan Škvarna	35
Skaza Titanicu	
Alžbeta Sopusková	36

ALBUM SVÄTÝCH Apoštol Ján

Karol Hodas	36
-------------	----

KRÍŽOVKA

Prvá káva v Medzeve	
Agneša Bröstlová	37

KALEIDOSKOP

	38
--	----

SLOVNÍK HISTORIKA

	39
--	----

O NAŠICH AUTOROCH

	39
--	----

HLASY A OHLASY

	40
--	----

Prvá strana obálky:

Útok pluku cisárskych husárov v prusko-rakúskej vojne roku 1866

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)

832 59 Bratislava

☎ 07/ 5046 142

☎ 07/ 5046 718

fax: 07/ 254 867 – HR

E-mail: Visvader @ fphil.uniba.sk

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBOBNÁ SPOLUPRÁCA:

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Oľga Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Harakšim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtínka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvana

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava • Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa
• Objednávky prijíma PNS a RS prostredníctvom redakcie Historického revue
• Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú • Cena výtlačku 20,- Sk •
Celoročné predplatné 180,- Sk • Index: 91/90 • Podávanie novinových zásielok
povolené Riaditeľstvom pôšt v Bratislave, č. j. 1479/95 zo dňa 29. 3. 1995 • Ru-
kopis zadaný do tlače 8. septembra 1996

Časopis výtvarne a technicky pripravilo

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

OBSAH

Všetci ľudia sú bratia

Milan F. Pospíšil 2-3

Peripetie Povolžských Bulharov

Miroslav Daniš 4-5

Tajomní rytieri sv. Juraja

Igor Graus 5-6

S ľaliou v erbe

Jaroslav Perniš 7-8

Poslovnia evanjelia

Jozef Vozár 9-10

DO POZORNOSTI

Spríevodca historiografiou

D. Š. 10

Útok Frondy na majestát

Miroslav Perniš 11-12

Tri plavby kapitána Cooka

Viktor Krupa 13-14

Druhé Ratio educationis

Ján Kopina 14-15

Lámanie životov pri Lamači

Dušan Špirko 16-17

Emigrácia – východisko z núdze

Peter Švorc 17-18

Prečo padol minister Hodža?

Xénia Šuchová 18-20

Únos a tresty smrti

Jan Pešek 20-21

Plastika z hrušovského dreva

Zuzana Ševčíková 22-23

ANKETA

Prečo sú legendy silnejšie ako história

24-26

Z DEJÍN MYSLENIA

Sila ľudského umu

Dušan Jedinák 26-27

ZO ZAŽITNUTÝCH STRÁNOK

Veda v starom Grécku

27

ROZHOVOR s Júliusom Sopkom

Život za kronikami

Lenka Berová 28

ÚVAHA

Svet podľa Caesara

Juraj Hocman 29

LUDIA A DOBA

Prebúdza ľudskú dôstojnosť (P. Jozefi)

Libuša Franková 30-31

Polyhistor na čele USA (T. Jefferson)

Jozef Agh 31-32

Mince z Bratislavy

K. H. 32

Modelom bola modrá planéta

Eta Ivaničová 33-34

Dar pre nevidiacich

Agneta Žitčáková 34-35

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Modus vivendi a iné citátové spojenia

Jana Skladaná 35-36

ALBUM SVÄTÝCH

Peter – prvý medzi apoštolmi

Karol Hodas 36

KALEIDOSKOP

37

KRÍŽOVKA

38

Farba lásky a moci

bs 38

SLOVNÍK HISTORIKA

39

O NAŠICH AUTOROCH

39

HLASY A OHLASY

40

1. strana obálky:

J. Mezler: Štefan Iľešházi II. (1841), foto: Vlastimil Hábl

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue

Račianska 71 (VÚZ)

832 59 Bratislava

☎ 07/ 5046 142

☎ 07/ 5046 718

fax: 07/ 254 867 – HR

E-mail: Visvader @ fphil.uniba.sk

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Otília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Ľubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvana

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

OBSAH

Bojovníci s rohatými prilbami

Pavol Hnila 2-3

Matka českej krajiny

Martin Homza 4-5

Prvá mapa Slovenska

Juraj Žudel 6-7

Veriaci na Streche sveta

Martin Slobodník 7-8

Svedectvo Samuela Augustiniho

Viera Urbancová 9-10

Posledný Iľešházi

Katarína Babičová 11-12

Študenti – veční nespokojenci

Eva Kowalská 13-14

Pri štarte moderného školstva

Pavol Matula 15-16

Odchod Cígera Hronského do exilu

Jozef M. Rydlo 17-19

Zločiny a tresty

Herta Tkadlečková 19-21

DO VAŠEJ POZORNOSTI**Slovensko kráľovské a republikánske**

LB 21

Reflexie zo slovenskej Ameriky

Valentína Harmadyová 22-23

DEJINY A UMENIE**Produkt masovej kultúry**

Michal Bycko 24-25

Z DEJÍN MYSLENIA**Menejcennosť a životný štýl**

Milan Krankus 25-26

LUDIA DOBA**Smrť v komárňanských kazematách**

Ján Hučko st. 27-28

ROZHOVOR s Milanom Šišmišom ml.**O dejinách rodín a rodov**

Miroslav Daniš 29-30

MALÁ KLENOTNICA SLOV**Brvno v oku**

Jana Skladaná 30

Z HLBÍN ARCHÍVOV**Predpis pre bardejovských žoldnierov**

Vladimír Segeš 31

... a prišiel cisár pán

Imrich Tóth 32

Obete mŕtveho medveďa

Roman Holec 33-34

Zavrhnutý svedok našej minulosti

Tomáš Stern 34-35

Neexistujúci génius

Dušan Jedinák 35-36

ALBUM SVÄTÝCH**Apoštol Andrej**

Karol Hodas 36

KALEIDOSKOP

37

KRÍŽOVKA

38

Čriepky zo života Jána Palárika

Michal Horecký 38

SLOVNÍK HISTORIKA

39

O NAŠICH AUTOROCH

39

HLASY A OHLASY

40

Časopis vytvame a technicky pripravilo

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

1. strana obálky:

Kristus s dušou Márie v lone, 1440—1460, neznámy autor (Abovská galéria Júliusa Jakobyho, Košice)

Foto: Milan Bobula

3. a 4. strana obálky: reklamné články

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)

832 59 Bratislava

☎ 07/ 5046 142

☎ 07/ 5046 718

fax: 07/ 254 867 – HR

E-mail: Visvader @ fphil.uniba.sk

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višváder

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBOBNÁ SPOLUPRÁCA:

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Oľília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopušková

PhDr. Dušan Škvara

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava ● Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa
● Objednávky prijíma PNS a RS prostredníctvom redakcie Historickéj revue
● Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú ● Cena výtlačku 20,- Sk ●
Celoročné predplatné 180,- Sk ● Index: 91/90 ● Podávanie tlačovín povolené
Riaditeľstvom pôst v Bratislave, č. 27/96 RP zo dňa 18. 10. 1996 ● Rukopis za-
daný do tlače 6. novembra 1996

Časopis výtvarne a technicky pripravilo

ART TPO
GRAPHIC DESIGN

ARTTPO, Račianska 87, 831 02 Bratislava

Tel/fax: 07/ 25 55 84

OBSAH

Pokoriteľ Večného mesta

Pavol Valachovič

2-4

Milénium našich susedov

Bohuš Klein

4-6

Na hrade Šášov

Jozef Hoško

6-7

Šľachtický rod Drugetovcov

Mária Kohútová

8-9

Cár v Bratislave

Miroslav Daniš

10-11

DO VAŠEJ POZORNOSTI

Veľké bitky slávnych vojvodcov

LB 11

Spory na východnom Slovensku

Mária Kračunová

12-13

Zrod sicílskej mafie

Jarmila Boboková

14-16

Ako Smrek stratil Elán

Rudolf Urc

16-17

Komu slúžila Biela légia?

Vladimír Varinský

18-19

Koniec kata Beriju

Karel Richter

20-21

ZAÚJALO NÁS

Dlhá cesta poznania

HTK

21

LUDIA DOBA

Filozof zdravého rozumu

(Gilbert Keith Chesterton)

Ján Chryzostom Korec

22-23

Zapálená vychovávateľka

(Marína Hodžová)

Margita Nižňanská

24

DEJINY A UMENIE

Záhada kráľovného oka

Peter Mirvaj

25-26

Z DEJÍN MYSLENIA

Plody Epikurovej záhrady

Milan Zigo

27-28

ROZHOVOR s Ingrid Ciulisovou

Mali by sme vedieť, na čo máme byť hrdí

Lenka Berová

29

REPORTÁŽ

Bláznovstvá Bavorského kráľa

Katarína Hradská

30

ÚVAHA

Nie je hanbou byť mladým národom

Peter Šalkovský

31-32

Strava pred sto rokmi

Janka Belanová

32-33

Skon jednej legendy

Jozef Mlynarčík

34

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Návrat strateného syna

Jana Skladaná

35

ALBUM SVÄTÝCH

Dvaja Jakubovia – apoštoli

Karol Hodas

35

KRÍŽOVKA

36

KTO VIE, ODPOVIE

36

SLOVNÍK HISTORIKA

37

O NAŠICH AUTOROCH

37

KALEIDOSKOP

38

OBSAH VII. ROČNÍKA (1996)

39-40